

YLÄKUVASSA palotilanne noin klo 23.35. KANSIKUVAMME on otettu noin viittä minuuttia aikaisemmin ja kuvaa juuri sitä näkyä, joka kohtasi paikalle saapuneita Lapinlahden palokunnan miehiä. Kuvat ottanut sanomalehtimies saapui nimittäin palopaikalle samanaikaisesti kuin palokunta ja kuvamme ovat hänen ensimmäisiä otoksiaan. — ALAKUVASSA palossa menehtyneiden ruumiinsiunaus Lapinlahden kirkkomaalla 8. 5. 1966.

Lapinlahden kunnalliskodin mielisairasosasto ja sen palo 22-23. 4. 1966

614.841.45:725.52

Perjantai-iltana, huhtikuun 22. päivänä 1966 syttyi Lapinlahden kunnalliskodin mielisairasosaston rakennuksessa tulipalo, joka samana yönä vaati 29 hoidettavana olleen henkilön ja myöhemmin vielä kahden palosta pelastuneen, mutta pahoin palaneen hoidettavan hengen. Mielisairasosasto oli rakenteellisesti huoltolaitokseksi sopimaton. Erityisen palonaraksi rakennuksen tekivät sisäseinien palava-aineiset verhoukset. Puutteellisen valvonnan vuoksi ei paloa myöskään ajoissa havaittu.

Seuraavassa selostetaan Lapinlahden kunnan palotoimen hoitoa, kunnalliskodin mielisairasosaston rakentamista ja palontorjunnan järjestelyä sekä paloyön tapahtumia.

Kunnan palotoimi

Lapinlahden kunnan palotoimi on järjestetty tyydyttävästi. Kunnalla on tosin vielä yleinen palokunta, mutta puolivakinaisen palokunnan perustaminen tultaneen otamaan uudelleen esille. Palokuntamuodon muutoksesta tehtiin toivomus mm. kuukautta ennen mielisairasosaston paloa sisäasiainministeriön toimesta suoritettussa kunnan palotoimen tarkastuksessa. Samalla todettiin, ettei kaikkialla kunnassa suoriteta vuotuisia palotarkastuksia ja että paloaseman huoneistossa asuu kunnan palveluksessa olevia henkilöitä, jotka eivät osallistu palotoimen hoitoon ja näin on estetty paloaseman tarkoituksenmukaista käyttöä; mm. koulutusta ei ole voitu suorittaa muualla kuin kalustohallissa.

Lapinlahdella on yleisen palokunnan lisäksi yksi tehdaspalokunta. Sopimuspalokuntia ei ole. Yleisen palokunnan vahvuus 1+20. Ketään ei ole tarvinnut palokuntaan määrätä. Päätoimisena palopäällikkönä on toiminut vuodesta 1949 lukien K. Edvard Anttila. Hän on palvellut aikaisemmin Kuopion kaupungin palokunnassa 27 vuotta, viimeksi palokersanttina. Palopäällikkö toimii virkansa ohella ammattien- ja terveydenhoidon tarkastajana. Hän hoitaa myös paloaseman talonmiehen tehtävät ja huoltaa palokaluston. Varapalopäälliköllä (joka on samalla palolautakunnan puheenjohtaja!) ei ole varsinaista paloalan koulutusta. Palokunnalla on poikaosasto. Vuoroviikoin pidetään varsinaisen palokunnan ja palokuntapoikien 2-tuntiset harjoitukset. Lapinlahden palokuntaväki on osallistunut Iisalmen seudun Palokuntakerhon toimintaan sekä muuhun paloalan järjestötoimintaan.

Palokalustoon kuuluu mm. kaksi hyökkäysautoa, joista toinen viime vuoden lopulla uutena hankittu. Moottori-ruiskuja on kolme, joista kaksi on sijoitettu suurempiin kyliin palokunnan kyläosastojen käyttöön. Kalustoon kuuluu tarvittava letkumäärä — 1500 m 3", 660 m 2" ja 600 m 1½" letkua — sekä kaksi paineilmanamaria. Palokunta toivoo voivansa parantaa hälytys- ja kaluston huoltomahdollisuuksia ja täydentää raivauskalustoa hankkimalla moottorisahan ja laikkaleikkurin sekä paloautoon nokkavintturin.

Palontorjunta 4/1966

Lapinlahden kunnan asukasluku on 9 557 ja pinta-ala 646,6 km². Palotoimen kustannukset olivat v. 1965 83.227,31 mk, josta perusparannuksiin (paloauton hankinta) käytettiin 55.500,— mk. Palotoimen kustannukset olivat v. 1965 kunnan kokonaismenoista 1,66 % ja v. 1963 0,66 %. Viime vuonna osallistui palokunta 19 palon sammutukseen, joista metsäpaloja kolme. Yleisin syttymissyys tulisijoissa ja savuhormeissa.

Kunnalliskodin sijainti

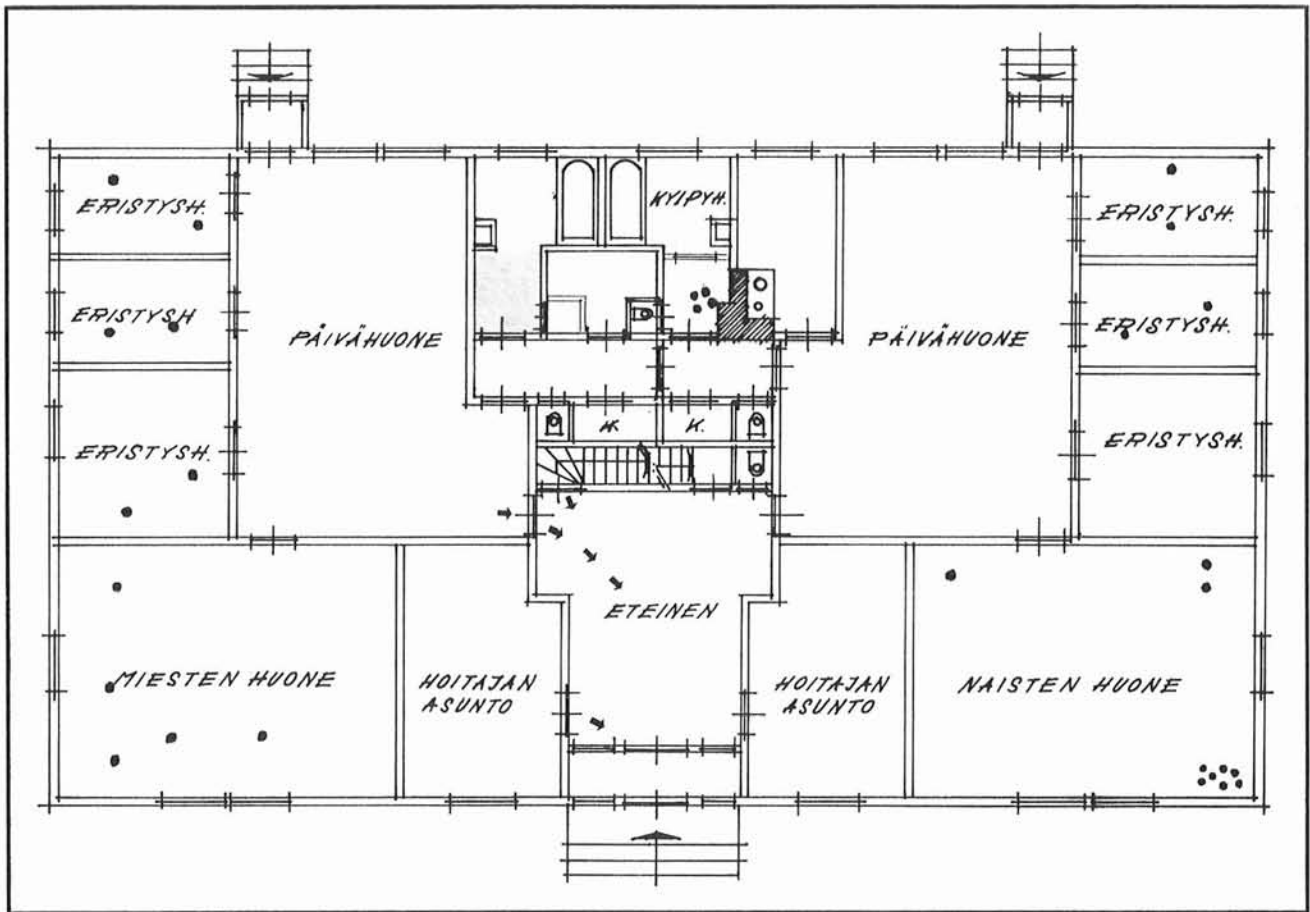
Lapinlahden kunnalliskodin rakennukset, joiden joukkoon erillinen mielisairasosastokin kuului, sijaitsevat noin puolentoista kilometrin etäisyydessä kunnan keskustasta, jossa mm. paloasema on. Kunnalliskodin sijaintia voidaan pitää tyydyttävän keskeisenä. Alueelle johtaa helpokulkuinen tie (joka hyvin kesti paloyönä palokuntien säiliöajon rasitukset).

Mielisairasosasto ja sen rakenteet

Lapinlahden kunnalliskodin mielisairasosasto oli hirsinen, osittain 2-kerroksinen ja alunperin huoltolaitokseksi rakennettu. Se valmistui vuonna 1932. Huollettaville tarkoitettuja tiloja oli yksinomaan ensimmäisessä kerroksessa, jonka huonesijoittelua ja poistumisteitä seuraavalla sivulla oleva piirros selvittää. Pääsisäänkäynnin molemmin puolin oli hoitohenkilöstön asunto. Keskellä rakennusta sijaitsivat sosiaaliset tilat ja ne jakoivat hoitohuoneiston miesten ja naisten osastoiksi. Kalteri-ikkunaiset eristys huoneet olivat rakennuksen molemmissa päädyissä. Eteishallista johtivat portaat toiseen kerrokseen päivystys-huoneeseen ja henkilökunnan käytössä olleeseen asuntoon. Rakennuksen kokonaispituus oli 26 m ja leveys 14 m.

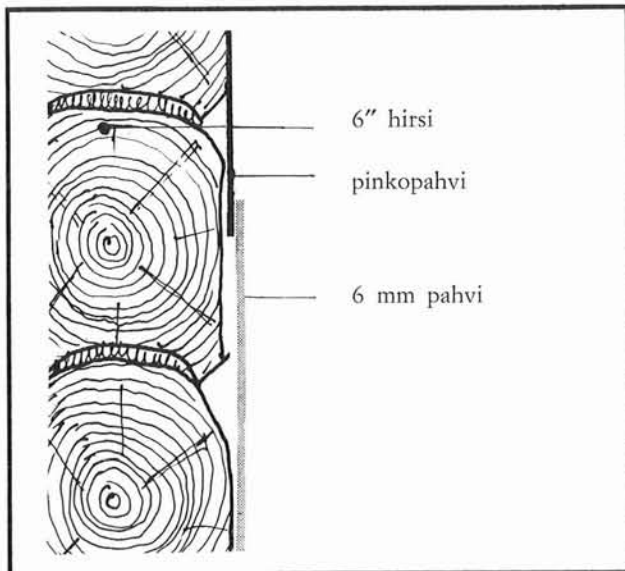
Mielisairasosasto oli jo rakentamisen yhteydessä varustettu keskuslämmityksellä. Kattilahuone oli kellarissa. Palonsyöntutkinnan alkuvaiheessa on varmuudella voitu todeta, ettei lämmityslaitteilla eikä hormilla ollut osuutta palon syttymiseen.

Rakennus oli ulkopuolelta vuoraamaton. Vesikaton kate oli tehty palamattomista levyistä. Rakennuksen sisäiset seinät olivat ulkoseinien tavoin hirsiset. Hirsiseinien sisäpintojen verhoukseksi oli potilaille tarkoitettuisa tiloissa tavallisimmin kiinnitetty 6 mm:n vahvuinen

Mielisairasosaston hoitokerros. Keskiosassa varjostettuna miesten tupakkahuoneesta alue, josta palon on todettu saaneen alkunsa ja levinneen ensin ovien kautta miesten päivähuoneeseen ja sieltä avatun oven kautta eteishalliin ja edelleen naisten osastolle sinne johtaneen lukitun oven yläpuolisesta ikkunasta. Kuvaa on merkitty nuolin pelastuneiden pakotiet ja mustin pistein ruumiiden löytöpaikat. Varauksikäytävät piirroksen yläosassa.

pahvi, joka ylti lattian rajasta noin 140 cm:n korkeudelle, ja sen yläpuolelle pinkopahvi. Seinien verhoustapaa havainnollistaa oheinen kuvamme. Miesten hoito-osaston tupakkahuoneessa, jossa palon on voitu todeta

Hoitohuoneiden sisäisten seinien yleisin rakenne: 6" hirren päälle kiinnitettyä 6 mm paksuinen pahvi, jollainen ulottui lattiapinnasta 140 cm korkeuteen, josta ylöspäin verhouksena oli pinkopahvi. Henkilökunnan asunnoissa oli pabvien päällä lisäksi useita tapettikerroksia sekä huokoinen puukuitulevy. Samanlainen seinärakenne on yleinen kunnalliskodin muillakin osastoilla.

syttyneen, oli lisäksi seinäpahvin päälle kiinnitetty kova-levy, joka ulottui lattian rajasta noin metrin korkeudelle. Eristyshuoneiden seinäverhouksena oli yksinomaan laudoitus. Naisten hoito-osaston kahdessa eristyshuoneessa oli kuitenkin samanlainen pähviverhous kuin muuallakin hoidettaville tarkoitetuissa tiloissa. Henkilökunnan asunnoissa pinkopahvin päälle oli vuosien varrella kiinnitetty 4...5 tapettikerrosta ja niiden päälle huokoinen puukuitulevy. Julkisivun vastakkaisella puolella sijainneissa kahdessa varauksikäytävässä oli seinäverhouksena puupaneli. Lattiat ja välipohjat olivat puurakenteiset; täytteet sammalta sekä purua ja molemmissa vielä silloisen rakennustavan mukainen maa-painotäyte. Kerroksissa olevien välipohjien alapinnat oli laudoitettu ja ne, kuten seinäpinnatkin, maalattu.

Mielisairasosasto oli hyvin palonarka. Tämän tapaisiin, sisäasiainministeriön palonkestävyyspäätöksen (Pk-päätöksen) mukaisiin E-luokan rakennuksiin on päätös voimaan tultuaan estänyt sijoittamasta mm. huollettaville tarkoitettuja tiloja. Rakenteelliseen palonehkäisyyden pehentyneelle jo selvitys sisäseinien helposti syttyvästä ja palavasta verhouksesta riittää tekemään ymmärrettäväksi tulen nopean levenemistavan. Palavien verhousten aiheuttaman uhan tuntien on Pk-päätös siten laadittu, ettei palava-aineisia verhouksia sallita edes kivisissä huoltolaitoksissa. Mielisairasosasto oli rakennettu 30 vuotta ennen Pk-päätöksen voimaantuloa, joten sitä päätös ei koskenut. Paloturvallisuutta lisänsäisiin rakenteellisiin muutoksiin olisi sen sijaan voinut johtaa esim. sosiaaliministeriön kiertokirje n:o 9/61, jos tuon ohjeen mukaiset korjaukset olisi kunnassa osattu nähdä välttämättömiksi

suorittaa. Mainitulla kiertokirjeellä, joka on kokonaisuudessaan julkaistu jäljempänä, on pyritty saamaan aikaan rakenteelliset paloturvallisuusmuutokset myös ennen Pk-päätöksen voimaantuloa käytössä olleissa sosiaaliministeriön valvonnan alaisissa erilaisissa huoltolaitoksissa. Lapinlahden kunnalliskodin mielisairasosasto olisi saatu Pk-päätöksen D-luokan mukaiseksi pääosiltaan ja samalla sosiaaliministeriön kiertokirjeen n:o 9/61 tarkoittamaan rakenteellisesti hyväksyttävään kuntoon poistamalla seinistä pahviverhoukset ja suojaamalla seinien sisäpinnat ja kerroksissa olevien molempien välipohjien alapinnat vähintään b ¼-luokan suojaverhouksella. Tällaisiin muutoksiin ei ilmeisesti haluttu ryhtyä, koska hoidettavien oli määrä siirtyä vuoden sisällä valmistuvaan Pohjois-Savon B-mielisairaalaan. Kunnalliskodin johtokunnan eikä sosiaalilautakunnan taholta oltu pyydetty kiertokirjeessä mainittua palopäällikön lausuntoa huoltolaitoksen paloturvallisuudesta eikä ehdotusta palontorjuntaa koskevista parannuksista, joiden perusteella olisi pitänyt edelleen tehdä tarpeelliset esitykset päättävälle elimelle. Palopäällikkö ei tuntenut mainitun kiertokirjeen sisältöä (kiertokirje julkaistu Palontorjunta-lehdessä n:o 2/62 ja toistamiseen tässä numerossa jäljempänä).

Suorittujen vuotuisten ja ylimääräisten palotarkastusten yhteydessä todettujen puutteellisuuksien johdosta olisi paloviranomainen tietenkin voinut tehdä itse tai palolautakunnan välityksellä esityksiä huoltolaitoksen henkilö- ja paloturvallisuutta lisääviksi toimenpiteiksi.

Poistumistiet

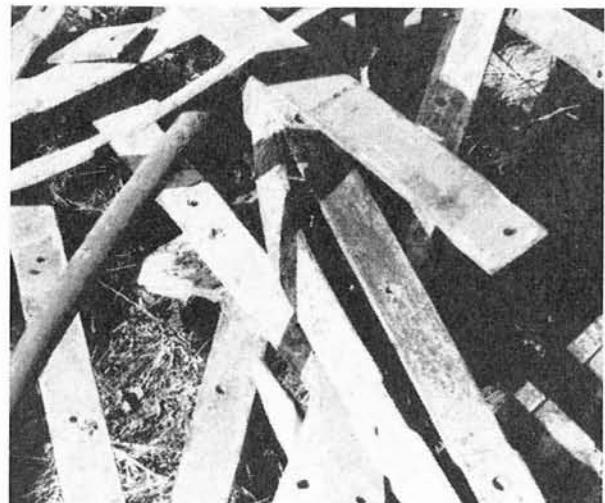
Mielisairasosaston ensimmäisestä kerroksesta oli poistumistiet kolme: varsinainen uloskäytävä sekä kaksi varauskäytävää. Toisesta kerroksesta oli kaksi poistumistietä: ensimmäisen kerroksen eteishalliin johtavat portaat ja hätäpoistumistienä ulkoseinään kiinnitetyt puiset tikkaat. Ikkunoita ei niiden rakenteen vuoksi voida pitää hätäpoistumisteinä. Hoidettavilla ei ollut mahdollisuutta avata ikkunoita, jotka saatiin sisäpuolelta auki ainoastaan ikkuna-avaimella. Ikkunoiden ulkopuolista aukaisumahdollisuutta ei myöskään ollut. Kuten oheisesta kuvasta imenee, ikkunoiden ruutukoot olivat pienet. Puitteisiin sekä ikkunoiden välipuihin oli kiinnitetty ruuveilla lattarautaristikko. Käytännössä eivät ikkunat sanottavasti poikenneet eristyshuoneiden kalteri-ikkunoista. — Poistumisteiden määrää voidaan pitää tyydyttävänä. Kun niiden ovet kuitenkin olivat lukittuina eikä riittävää valvontaa suoritettu, hoidettavien oli mahdoton käyttää poistumistietä hyväkseen palon syttyä. Poistumisteistä ja niille johtavista käytävistä puuttui seinistä ja katoista suojaverhoitus ja ainakin eräissä poistumisteiden varrella olleissa ovissa oli lasit.

Eristyshuoneet

Kuten edellä jo mainittiin, olivat mielisairasosaston eristyshuoneet rakennetut palavasta aineesta. Eristys-huoneiden ikkunoissa olivat lankalasit ja siten kiinnitetyt kalterit, ettei niitä voitu ulkoapäin helposti ja nopeasti käsivoimin avata. Lankalaseja ei ollut muualla kuin eristyshuoneiden ikkunoissa.

Mielisairasosaston tavallisin ikkunarakenne. Vankkojen, randoitettujen ikkunapuitteiden väliset ruututilat oli jaettu välipuilla pieniin osiin ja välipuihin sekä puitteisiin kiinnitetty ruuveilla ristikkäin lattaraudat, jollaisia näkyy alemmassa kuvassa. Ikkunat saatiin sisäpuolelta auki vain ikkuna-avaimella. Ulkopuolista aukaisumahdollisuutta ei ollut. Ulkoikkunassa oli 3 mm vahvuinen lasi. Sisäikkunoissa lasin paksuus oli 6 mm.

Ikkunarandoituksessa käytettyjä lattarautoja.

Miesten eristyshuoneiden ikkunoiden kalterirakennetta.

Hälytysmahdollisuudet

Mielisairasosaston eteishallissa pääoven vastaikkaisella seinällä oli paloilmotuspainike, jolla tieto syttyneestä palosta oli suunniteltu annettavaksi sairasosastolle ja täältä välitettäväksi edelleen puhelimitse paloasemalle. Hoidettavilla ei ollut mahdollisuutta ilmoittaa yön aikana syttyneestä palosta muutoin kuin jyskyttämällä sei-niin.

Palonsammutusvälineet

Mielisairasosastolla oli eteishallissa paloilmotuspaini-keen vieressä seinäpaloposti, jossa 20 m kumioitua let-kua. Eteishallissa oli lisäksi vedellä täytetty sankoruisku.

Palontorjunnan suunnittelu

Mielisairasosaston pelastus- ja sammutustoimenpiteet olivat periaatteessa palokunnalle selvät. Minkäänlaista kirjallista pelastus- ja sammutussuunnitelmaa ei kuiten-kaan oltu laadittu. Vedenottoa paikkana tunnettiin kun-nalliskodin 16 000 litran vesisäiliö sekä n. 800 metrin etäisyydessä sijainnut matalarantainen järvi. Mitään var-sinaista suunnitelmaa ikkunoiden aukaisemiseksi ei ollut, ei liioin tehokkaita välineitäkään.

Palotarkastuksia mielisairasosastolla oli suoritettu kah-desti vuodessa.

Varotoimenpiteet

Varotoimenpiteenä tärkeä laitoksen yövalvonta oli puutteellinen. Yöhoitaja oli palon syttyessä nukkumassa toisessa kerroksessa olleessa päivystyshuoneessa, jota ta-paa oli noudatettu pitemmän aikaa.

Korostettakoon tässäkin yhteydessä, ettei jatkuva val-vonta eikä mahdollisten automaattisesti toimivien palon-ilmalaitteiden olemassaolo millään tavoin korvaa pa-loteknillisesti varmaa rakennustapaa; ne täydentävät toi-siaan ja lisäävät tämän tapaisten laitosten henkilö- ja pa-loturvallisuutta.

MIELISAIRAALAOSASTON PALO

22–23. 4. 1966

Syttymisajankohta

Varmuutta mielisairasosaston palon syttymisajankoh-dasta ei ole. Luotettavana voidaan kuitenkin pitää tietoa, että paloilmotus on otettu vastaan paloasemalla kello 23.25 ja ettei paloilmotuksen antamisessa tapahtunut minkäänlaisia viivytyksiä. Tämän mukaisesti voitaneen melkoisella varmuudella päätellä palon tulleen havai-tuksi 16...17 minuuttia yli kahdenkymmenenkolmen.

Syttymispaikka

Suoritetuissa tutkimuksissa voitiin todeta palon sytty-neen miesten puolen tupakkahuoneessa. Varmuus tästä saatiin pari viikkoa kestäneen palopaikkatutkimuksen, kuulustelujen ja hankittujen selvitysten tuloksena. Eri aikoina kuulustetut henkilöt ovat ilmoittaneet nähneen-sä tulen olleen irti tupakkahuoneen suunnassa, mikä myös tukee syttymispaikkatutkimuksen tulosta.

Syttymissy

Tutkimusten keskeneräisyyden vuoksi ei tätä palose-lostusta laadittaessa vielä voitu lähemmin selvittää sytty-missyä. Tiedossa on, että tupakkahuoneessa on yleensä oleskeltu ja tupakoitu öisinkin, joten syttymismahdolli-suuksien osalta tapahtuman ei tarvitse jäädä arvoituk-selliseksi.

Pelastautuminen

Ensinnä palon havainnut, miesten päivähuoneessa lä-hempänä varauloskäytävää yksin nukkunut hoidettava on kertonut heränneensä savun hajuun. Hän suoritti ylei-sen herätyksen miesten joukkomajoitushuoneessa. Kun selvisi, että uloskäytävien ovet olivat lukittuina ja ettei niitä saataisi auki, alkoi pakoteiden etsintä muualta. Ikkunoita yritettiin avata jopa rautasängyllä usean mie-hen voimilla iskien, mutta vahvasti raudoitettut ikkunat kestivät. Tupakkahuoneeseen johtavasta avoimesta ovesta tuli pyrki jo voimakkaasti päivähuoneeseen. Seiniin jys-kyttäneet ja näin hoitohenkilöstön huomion herättämis-tä yrittäneet ryntäsivät vielä kerran uloskäytävän ovea kohti, jonka samalla hetkellä aukaisi seinän takana nuk-kumassa ollut, mutta hälyyn herännyt mielisairaanhoida-ja. Palamisilmaa saatuaan humautti uloskäytävän puolei-nen osa päiväsalia voimakkaasti tuleen, niin että vain suunnaton pako pelasti käytävään päässeet seitsemän miespotilasta ja henkilökuntaan kuuluvat. Pelastuneiden miesten palovammat osoittavat humahduksen voimak-kuuden. Erään luotettavan kuvauksen mukaan ovi avau-tui noin minuutin kuluttua miesten heräämisestä.

Yläkerran päivystyshuoneessa nukkunut yöhoitaja oli laskeutumassa alakertaan samalla hetkellä kun ovi mies-ten päivähuoneeseen saatiin auki. Hän pelastui juokse-malla liekkien läpi. Avoimeksi jääneestä portaasta ovesta palo siirtyi heti toiseen kerrokseen niin että siellä asunut laitoksen emännöitsijä joutui poistumaan rakennuksesta ikkunan kautta, ensin pääsisäänkäynnin verannan katolle ja sieltä maahan pudottautumalla. Häneltä murtui lonk-ka.

Pitkälle jatkuneen palamisen aiheuttamien kuoleman jäl-keisten vaurioiden johdosta ei kenenkään vainajan tunnistami-nen ollut mahdollista riittävällä varmuudella pelkästään ulkoisten tuntomerkkien perusteella.

Palon leveneminen

Voimakkaan alun saanut palo purkautui ulos raken-nuksesta pääsisäänkäynnin kautta, siirtyi toiseen kerrok-seen porrasta pitkin ja pääsi nopeasti myös naisten osas-tolle eteishallista sinne johtaneen oven yläpuolella ol-leesta vajaan puolen metrin korkuisesta, tavallisella la-silla varustetusta ikkunasta. Tupakkahuoneesta alkunsa saanut palo kiersi eteishallin kautta naistenosastolle, jota todistavat mm. naisten kylpyhuoneen lukitun oven eteen loukkoon jääneen neljän hoidettavan ruumiit.

Palon levenemistä auttoivat verhousten ohella myös avoimiksi jääneet ovet, terveystikkunoiden ja rikottujen ikkunoiden kautta tapahtunut ilmanvirtaus sekä lukittujen ovien yläpuoliset, melko yleiset ikkunat.

Pelastusyritykset

Miesten päivähuoneen oven avannut mielisairanhoitaja kehoitti yöhoitajaa antamaan paloilmoituksen laitoksen johtajattaren asunnosta, vajaan sadan metrin etäisyydestä mielisairasosastolta. Yöhoitaja herätti johtajattaren, joka ilmoitti palosta ensin puhelinkeskukseen, josta puhelu yhdistettiin palokuntaan. Paloilmoitus otettiin vastaan 23.25.

Samanaikaisesti yritti mielisairanhoitaja, kertomansa mukaan, avata naisten osaston varauloskäytävän, mutta hän ei onnistunut toistetusta yrityksestä huolimatta saamaan ovea auki.

Läheisessä kunnalliskodin sairausosastossa soi paloilmoituskello noin 23.20. Kukaan ei ole voinut painaa mielisairasosaston eteishallissa sijainnutta paloilmotuspainiketta, joten virtapiiriin on täytynyt yhdistyä palon vaikutuksesta. Sairasosastolla päivystänyt hoitaja totesi sairausosaston ulko-ovelta mielisairasosaston palavan, jolloin hän palasi sisälle ja yritti pysäyttää palohälytyskellon soinnin, minkä jälkeen hän veti saappaat jalkaansa ja juoksi mielisairasosaston etupuolelle. Hän näki maassa pelastuneen hoidettavan sekä liikuntakyvyttömän emännöitsijän ja joidenkin jo juoksevan kohti johtajattaren asuntoa. Itse hän — todettuaan ettei hoidettavia voitu saada ulos mielisairasosaston etupuolelta — kiersi rakennuksen taakse ja yritti taskussaan olleella yleisen osaston avaimella aukaista miesten osaston varauloskäytävän oven, mutta tällä avaimella ei avaaminen onnistunut. Rakennuksen etupuolelle palattuaan hän sai oven sopivan avaimen mielisairanhoitajalta ja miesten osaston varauloskäytävän molemmat ovet auki, mutta sisältä ei tullut ketään ulos. Rakennuksen takaosa näytti vielä tässä vaiheessa asianomaisen kertomuksen mukaan pimeältä, joka lienee johtunut sankasta savusta ikkunoiden edessä. Henkilökunnan myöhemmät yritykset ovien ja ikkunoiden avaamiseksi eivät onnistuneet.

Palokuntien pelastus- ja sammutustoimenpiteet

Klo 23.25 sireenihälytyksellä kokoon kutsuttu Lapinlahden kunnan yleinen palokunta saapui kahdeksan miehen vahvuksena palopaikalle klo 23.28. Nopean liikkeen lähdön teki mahdolliseksi se, ettei paloasemalla oltu vielä nukkumassa ja että palokuntaan kuuluvia nuorukaisia oli myöhään liikkeellä kunnan keskustassa. Jo paloilmoituksen tultua vastaanotetuksi tiedettiin kunnalliskodin mielisairasosaston palavan. Suurpalohälytystä ei kuitenkaan siinä vaiheessa tehty. Tulen loimotus näkyi taivaalla paloauton lähtiessä liikkeelle.

Perille päässyttä palokuntaa kohtasi suurin piirtein kansikuvamme mukainen näky: pääsisäänkäynti oli täydellisesti tulossa ja liekit olivat jo tunkeutuneissa vesikatkon läpi. Koko rakennus oli savua täynnä. Rakennukseen jääneiden jyskytykset olivat vaienneet, vaikka niitä vielä hetkeä aikaisemmin oli kuultu. Rakennuksen taakse mentäessä todettiin miesten puolelle johtavan varauloskäytävän palavan. Tulossa oli myös mielisairasosaston keskiosa, josta palo sai alkunsa. Paineilmanaamarilla varustautunut palomies yritti sisään naisten osaston varauloskäytävästä, jonka ovea mielisairanhoitaja ei onnistunut aukaistamaan, mutta joka nyt aukesi avaimella hel-

pohkosti. Myös tämä varauloskäytävä oli tulossa. Rakennuksen päädyssä murrettiin rikki naisten päivähuoneen raudoitettu ikkuna ja savusukeltaja teki uuden pelastusyrityksen, mutta se päättyi alkuunsa huoneen saatua rikkotusta ikkunasta palamisilmaa ja hulumahdettua kultaaltaan liekkeihin. Tällöin selvisi, ettei rakennuksesta voitaisi enää ketään pelastaa.

Lapinlahden palokunta aloitti paikalle päästyään säiliövesisammutuksen. Keskiraskas moottoriruisku vietiin kunnalliskodin 16 000 litran vetoiselle vesisäiliölle ja tälle välille selvitettiin 3" johto, joka haaroitettiin kolmeksi työhodoksi. Mielisairasosaston edustalla noin 800 metrin etäisyydessä olevalle järvelle ryhdyttiin selvittämään 3" johtoa valmiiksi Iisalmen palokuntaa varten sekä toista 3" johtoa Lapinlahden palokunnan autoa varten. Syvälle jäätyneestä järvestä ei saatu vettä rannasta eikä vielä useidenkaan satojen metrien päästä rannasta. Mainittakoon, että järven pintaa oli muutamaa päivää aikaisemmin laskettu toista metriä. Klo 23.58 paikalle saapunut Iisalmen kaupungin palokunta tosin sai hetken aikaa vettä järvestä, mutta kun huonon vedentulon vuoksi vietiin välille moottoriruisku, havaittiin letkuihin tunkeutuneen mutaa. Silloin tehtiin päätös säiliövesiajasta. Viidellä hyökkäysautolla kuljetettiin vettä kunnan vesijohtoverkoston kahdesta vesipostista 1100...1200 metrin etäisyydestä aina aamuun asti, jolloin voitiin palamisen vähentyessä ryhtyä käyttämään vedenkuljetuksessa paloposteilta selvitettyjä johtoja. Hyökkäysautojen säiliötilavuudet olivat 1200...1800 litraan. Sammutukseen voitiin jatkuvasti käyttää 3...6 työjohtoa, eikä vesikatkoja syntynyt.

Avustaneista palokunnista saapui paikalle ensin Iisalmen kaupungin palokunta 23.58. Juuri silloin loppui vesi kunnalliskodin vesisäiliöstä. Varpaisjärven palokunnan saapumisaika oli 0.07 ja Iisalmen mlk:n palokunnan 0.17. Viimeisenä avustavana palokuntana saapui Siilinjärven palokunta säiliöajon alkaessa. Ensimmäiset vieraat palokunnat pääsivät kotimatalle klo 06.00 jälkeen.

Huomattakoon, ettei luonnollista vedenottoa paikkaa ollut kunnostettu ja näin varmistettu sammutusveden saantia kunnalliskodin alueelle, joka lienee palonarin kohde koko kunnassa.

Poliisin suorittamat tutkimukset

Jo yöllä aloittivat poliisiviranomaiset tutkimuksensa palopaikalla. Palavaan rakennukseen epäiltiin jääneen kaikkiaan 29 hoidettavaa ja heidän pahoin palaneet ruumiinsa löydettiin myöhemmin. Varhaisessa vaiheessa voitiin todeta, että rakennuksen hormi oli täysin kunnossa vielä palon jälkeenkin ja ettei palo ollut myöskään saanut alkuaan kellaritilassa olleesta keskuslämmityskattilahuoneesta. Palonsyyn tutkimuksessa päädyttiin lopulta siihen, että palo varmasti ja kiistattomasti on saanut alkunsa miesten tupakkahuoneesta. Tupakkahuoneessa on aikaisemminkin ollut palo, jonka palokunta silloin sai sammutetuksi.

Kuolemansyytä koskeissa tutkimuksissa on voitu todeta kaikkien uhrien joutuneen elävänä tulipalon vaikutuksen alaiseksi ja sen vaikutuksesta kuolleen suhteellisen lyhyessä ajassa, mutta kuitenkin tulipalosta tietoiseksi tulleen lukuunottamatta muutamia vainajia, jotka tutkimuksessa ilmenneiden seikkojen perusteella ilmeisesti ovat vähitellen palokaasujen vuoksi menettäneet nukkueensa tajuntansa ja kuolleet.

Lauri Santala.